

גם לנשמה מגיע אוכל"

הלות לחסה חיצוים ואקטוליה לפי סדר פרשיות השבוע

פרשת כי תבוא שנת תשפ"ג

גיליון מספר 394

1. כאשר כמה פירות משבעת המינים ביכרו ביחד האם יש חיוב להביא ביכורים מכל פרי או די מפרי אחד? הוכח מפרשת השבוע!
2. אדם שגר בארץ ישראל האם יש לו יותר שמחה מאשר אדם שגר בחוץ לארץ? הוכח מפרשת השבוע!
3. מי שבא לבקר בארץ ישראל האם מתכפר לו כל העוונות והאם יש ענין לבא בימי הרחמים והסליחות לארץ? הוכח מפרשת השבוע!
4. האם ברכת שהחיינו שמברכים לפני קיום מצווה היא חיוב דאורייתא? הוכח מפרשת השבוע!
5. מי שלא בירך ברכת שהחיינו לפני קיום המצווה האם יכול לברך שהחיינו אחר כך? הוכח מפרשת השבוע!
6. האם בשעת ברכת המזון צריכים לכסות סכינים מפלסטיק שעל גבי השולחן? הוכח מפרשת השבוע!
7. האם בשעה שמברכים ברכת מעין שלש צריכים לכסות הסכינים שעל השולחן? הוכח מפרשת השבוע!
8. מדוע בתפילין של ראש עושים ארבע בתים ובשל יד עושים רק בית אחד?
9. מדוע התורה צריכה לברך שהמקבל ברכות ישיגו אותו הברכות וכי יש אדם שבורח מברכות?
10. האם לאשה בהריון יש ענין להימנע מלעשות בדיקת אולטרה סאונד? הוכח מפרשת השבוע!
11. אדם שנדר צדקה אם יתרפא ממחלתו הממארת, והתברר שמחלתו אינה ממארת האם חייב לתת את נדרי הצדקה? הוכח מפרשת השבוע!
12. אדם שהלך יחף בשבת האם מבטל מצוות "עונג שבת"? הוכח מפרשת השבוע!
13. האם ביום כיפור מותר ללבוש נעלי עור כאשר הסוליה קרועה? הוכח מפרשת השבוע!

חידות:

1. איזה פסוק מהקלות כאשר קוראים אותו הפוך הוא נהיה ברכה?
2. איך יתכן שרצוי ליהודי להתחפש לגוי?
3. איך יתכן שמלך צריך להתחפש לאדם פשוט?
4. מי רצה לבטל את חזרת הש"ץ ומדוע?

"נתתי להם בביתי ובחומתי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אתן לו אשר לא יכרת"
 דברי התורה והלימוד בעלון זה עוקדשים השבוע לזכר ולעילוי נשמת
 ר' אריה בן גאולה ז"ל
 יהי רצון שיעמוד בתפילה ובתחינה לפני ע"י שאטר והיה והעולם על כל בני
 עשפחתו הנכבדה ועל כלל עם ישראל לגאולה קרובה בחסד וברחמים אמן
 ת.ג.צ.ב.ה

עלון זה יוצא לאור בס"ד ע"י בית המדרש "בית - יוסף"
 לע"נ רבי יוסף ב"ר יצחק ז"ל ויצמן
 רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב

הדברים נועדו לעורר את לב הקוראים ולהמתיק את לימוד התורה אין למסוק חלכה למעשה כל שאלה, להלכה ולמעשה יש לפנות איש איש לרבנותו שליט"א כדי שיוודו לו את הדרך אשר ילכו בה!
 ניתן להצטרף ולקבל את העלון בהודעה ליוצאם מספר: 052-8144488 הרב חגי אוהיון: 050-2180021 או בהודעה למייל: m3138357@gmail.com

כאשר כמה פירות משבעת המינים ביכרו ביחד האם יש חיוב להביא ביכורים מכל פרי או די מפרי אחד? הוכח מפרשת השבוע!

להביא ממה שמוקדם בפסוק כמו לעניין ברכה שמברך על המוקדם בפסוק כמו שמבואר בדברי מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן רי"א) שכל מוקדם בפסוק ארץ חיטה ושעורה גפן תאנה ורימון ארץ זית שמן ודבש, יש להקדימה לברך עליה ברכת הנהנין.

וכן כתב החתם סופר בגמרא במסכת יומא (דף ע"ח ע"ב) דיש סדר לחשיבות הפירות של שבעת המינים לכל מצות מעשיות כגון אם יש לפניו להפריש ביכורים או תרומות ומעשרות או לאכול סעודת מצוה צריך להקדימם לפי הסדר בפסוק כמו שחז"ל קבעו לברך עליהן בסדר הזה.

ובתפארת ישראל במשנה במסכת ביכורים (פ"ג מ"א) הקשה דמדוע המשנה לא נקט הסדר דרך חשיבותן כמו שזכורים בפסוק ארץ וגוי גפן תאנה ורימון? ומתיר: משום שהמשנה רצתה לכתוב דרך בכירותם, דתאנה ממחרת להתבשל מוקדם וכדכתיב התאנה חנטה פגיה, ואחר כך הגפן, והרימון בסוף, מדקליפתו קשה מתבשל באיחור זמן מאד.

אדם שגר בארץ ישראל האם יש לו יותר שמחה מאשר אדם שגר בחוץ לארץ? הוכח מפרשת השבוע!

יותר טוב ממצב אחיהם בחו"ל, לפי זה אתי שפיר כיון שעצם הישיבה בארץ ישראל הוא בשמחה, יש לקיים נשיאת כפיים בכל יום, אבל בישיבת חוץ לארץ אין שמחה, אלא ביום טוב, שמוכרחים להיות בשמחה מחמת מצות התורה, ולכן אפשר לקיים נשיאת כפיים רק ביום טוב (לפי מנהג בני אשכנז).

ובספר אמרי מנחם (כי תבוא) הסביר בטעם הדבר: כי מאחר שבארץ ישראל משיג הכנעה וזוכה להידבק בהש"ת שזה הוא השלימות, הנה ממילא יכול להגיע אל השמחה, כדאיתא בדברי המהר"ל ז"ל בספרו נתיב השלום (פרק א') על הכתוב משלי (י"ב כ) וליועזי שלום שמחה - שלום הוא השלימות, כי בלי שלום לא הייתה מציאות העולם קיימת, כי הנמצאים יש בהם הפכים ואם לא היה השי"ת עושה שלום בין ההפכים לא היה העולם מתקיים, וזה עצמו מה שנקרא שלום שהוא מלשון שלימות, כי הוא משלים המציאות עד שנמצא הדבר בשלימות בלי חסרון, ומפני כך ראוי אל רודפי השלום השמחה, כי השמחה היא על השלימות כמו שהאבל על הפסד וחסרון.

מי שבא לבקר בארץ ישראל האם מתכפר לו כל העוונות והאם יש ענין לבא בימי הרחמים והסליחות לארץ? הוכח מפרשת השבוע!

ורוצה לעלות לארץ ישראל עם היות שהתשובה היא מכפרת העלייה לא"י היא מוספת לו זכות ומצילתו מן החטא כל ימיו.

ובשו"ת חתם סופר (או"ח סימן קצ"ד) כתב חידוש מאוד שלא לכל מי שנמצא בארץ ישראל אינו חוטא: וז"ל ויפה דקדוקו חז"ל כתובות (דף קי"א ע"א) כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עוון שנאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עוון, דקדוקו לומר כל הדר בא"י לומר שצריך שיקבע דירתו שם ויהיה לכל הפחות מיושבי העיר, לאפוקי היושב שם לשעה כעובר אורח, ואף על גב דאפילו ההולך בה ארבע אמות מקיים מצוה, מכל מקום איננו נשוא עוון אלא א"כ הוא מהיושבים ועל כן דקדוקו לומר כל הדר בא"י דר דווקא, ונפקא ליה מלשון הקרא ובל יאמר שכן חליתי ולא יקרא שכן אלא השוכן בקרבה וקובע לו משכן ודירה עכ"פ, והרמב"ם שינה לשון השי"ס וכתב השוכן במקום הדר, ומ"מ מסיים קרא העם היושב בקרבה נשוא עוון, לומר דאפילו הוא משוכנים ומיושבים דא"י דלענין התואר אפילו יוצא ממנו שמו עליו כנ"ל, מ"מ לענין נשיאת עוון לא אזלינן אלא בזמן שהוא יושב בה, אבל אם יצא ממנה אפילו לשעה באותה שעה איננו נשוא עוון, ותרתי בעינן שיהיה מהיושבים ושיהיה בה דווקא.

וכאן המקום להביא: ב"י תמוז תש"ה, הגיע מרן ראש הישיבה הגרא"ל שטיינמן זצוק"ל לחופי ארץ ישראל, וכך מתוארים רגעים אלו בעיתון הצופה למחרת יום בואו: "עולה כבן 30 בערך, בעל עיניים יוקדות נפל אפים ארצה ונשק פעמיים את האדמה, וכמעט שלא יכל להינתק הימנה מרוב התרגשות, כל אלה שנזדמנו לאותו מקום עמדו נרגשים ומזועזעים, וגם שוטרים בריטיים לא גרעו עין מאדם זה, הצמא לארצו יותר מלמים". (ראה ירושלמי שביעית פ"ד הלכה ז' וכתובות ק"ב: על רבי יוסי בר חנינא שהיה מנשק את הסלעים של עכו).

"ולקחת מראשית כל פרי אדמה" (כו ב).

איתא במשנה ביכורים (פ"ג מ"א): כיצד מפרישין הבכורים יורד אדם בתוך שדהו ורואה תאנה שבכרה, אשכול שביכר, רמון שביכר, קושרו בגמי ואומר הרי אלו בכורים.

יש לחקור אם ראה כמה פירות של שבעת המינים שביכרו בפעם אחת האם יש חיוב להביא מכל מין או דילמא די להביא ממין אחד והאם יש דיני קדימה מאיזה פרי להביא ראשון.

והנה האור החיים הקדוש בפרשת השבוע על הפסוק ולקחת מראשית פרי האדמה, כתב וז"ל: שאם בכרו הרבה כאחת אינו חייב להביא כל ראשית אלא אשר יחפוץ מהם.

ובספר חקרי הלכות (ח"ב סימן ס"ג) ביאר את כוונת דברי האור החיים הקדוש, שאם ביכרו כמה מינים משבעת המינים, אינו חייב להביא כל המינים, אלא די שיביא מין אחד מהם. ובסוף דבריו מסיק: דלכאורה יש

"והיה כי תבא אל הארץ" (כו א).

הנה באור החיים הקדוש בפרשת השבוע כתב אמר והיה לשון שמחה, להעיר שאין לשמוח אלא בישיבת הארץ על דרך אומרו תהלים קכ"ו אז ימלא שחוק פיני וגוי. ויסוד זה של האור החיים כבר מבואר בדברי הזוהר הקדוש (פרשת במדבר דף קי"ח) שהקשה על הסתירה של הפסוקים בספר תהלים, דהנה דוד המלך בפרק ב' כתב: "עבדו את ד' ביראה" ואילו בפרק ק' דוד המלך כתב: "עבדו את ד' בשמחה" ומתיר רש"י בזוהר הקדוש: בזמנא דבני ישראל בגלותא ביני עממיה נאמר עבדו את ה' ביראה, ועבדו את ה' בשמחה בזמנא דישאל שראן בארעה קדישא.

ובשו"ת יד אפרים (סימן י"ז ס"ק י"א) תירץ: דהנה איתא ברמ"א (סימן קכ"ח סעיף מ"ד) והמברך יש לו להיות בשמחה וכו', נהגו בכל מדינות אלו, שאין נושאים כפים אלא ביום טוב, משום שאז שרויים בשמחת יום טוב, אבל בשאר ימים טרודים במחיתם וכו". ובדרכי משה "באלו ארצות הכהונים והעם טרודים במחיתם בגלותן ואין להם לפרנס בני ביתם וכו' ויש להקשות למה בארץ ישראל נושאים כפים בכל יום, הלא ידוע, שבמשך כל התקופות, מצב הפרנסה של בני ארץ ישראל לא היה

"והיה כי תבוא אל הארץ אשר ה' אלוהיך נותן לך נחלה וירשתה וישבתה בה" (כו א).

האור החיים הקדוש כתב שמפסוק זה אנו למדים שיש מצוה של ישוב ארץ ישראל.

יש לחקור האם בחודש אלול ימי הרחמים והסליחות יש ענין לאדם הגר בחו"ל לבא לארץ ישראל דהרי בארץ ישראל מתכפרים כל העוונות או דילמא אין ענין להיות בארץ ישראל בימי הרחמים והסליחות.

הנה איתא בגמרא במסכת כתובות (דף קי"א ע"א) כל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עוון שנאמר ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עוון, אם כן אנו רואים שלכאורה יש ענין להיות בארץ ישראל בימים אלו שזה מוסיף ומעורר את האדם לשוב בתשובה.

והנה בשו"ת תשב"ץ (ח"ג סימן רפ"ח) נשאל לגבי אדם העולה לארץ ישראל ונכנס לתחומה אם כל עונותיו מתכפרים קלות וחמורות עם התשובה, וכן נשאל לגבי אדם שהיה בדרך לעלות לארץ ישראל ומתבאמצע הדרך אם כוונתו רצויה כאלו דר בארץ ישראל או לא.

ומסיק התשב"ץ: לדור בארץ ישראל היא מצוה גדולה, וכבר מנה אותו הרמב"ן ז"ל מכלל תרי"ג מצות, ובספרי אמרו שקולה ישיבת ארץ ישראל כנגד כל המצות, כמו שנאמר וירשתם וישבתם בה ושמרת לעשות, וכבר הפליגו רז"ל ואמרו בגמרא במסכת כתובות (דף קי"א ע"ב) שכל הדר בארץ ישראל דומה למי שיש לו אלוה שנאמר: לתת להם את ארץ כנען כי אני ה' אלוהיכם, וכל הדר בארץ ישראל שרוי בלא עוון שנאמר: ובל יאמר שכן חליתי העם היושב בה נשוא עוון, וכל הקבור בארץ ישראל כאלו קבור תחת המזבח כתיב הכא מזבח אדמה וכתבי התם וכפר אדמתו עמו, ומי שהוא בעל תשובה ומתחרט מעונות שבידו

אלא בלב הפנוי מן החכמה, וכיון שאמרו חז"ל בגמרא במסכת בבא בתרא (דף קנ"ה ע"ב) דאורא דא"י מחכים, וכן אמרינן בגמרא במסכת קידושין (דף מ"ט ע"ב) עשרה קבין חכמה ירדו לעולם תשעה נטלה ארץ ישראל והיא מטהרת את האדם מהרהור עבירה.

הפני יהושע בגמרא במסכת כתובות (דף ק"א ע"א) מבאר: שהיא מקום קדושה וכדי שתגין עליו זכות ארץ ישראל שלא יבא לידי חטא ואז אף אם לפעמים חטא בא לידו או אפילו עוון שהוא מזיד ע"י שתקף עליו יצרו מכל מקום מסתמא גורם לו זכות ישיבת ארץ ישראל שלא לך ועבירה בידו דלאחר שחטא ומצא עצמו עומד במקום קדוש ודאי תוהה על הראשונות ושב ורפא לו.

האם ברכת שהחיינו שמברכים לפני קיום מצווה היא חיוב דאורייתא? הוכח מפרשת השבוע!

לא נמצא אצל אומות העולם אלא רק אצל ישראל, שהפנימיות שלהם היא טובה, ועל כן בלעם שצפה וראה מעלת ישראל שיבח אותם בזה שלא נמצא אצל זולתם, ועל כן ברכת שהחיינו היא דאורייתא, כי זה עיקר המצווה כשעושה בשמחה וחיות כנ"ל, וזה מורה ברכת שהחיינו.

הצ"ח בגמרא במסכת ברכות (דף מ ע"ב) כתב דכוונת רש"י שבת והודאה למקום שחייב כל אדם להודות לבוראו שזיכהו לקיים מצות הללו.

ושיטה זה דברכת שהחיינו לפני קיום מצווה הויה דאורייתא: מבואר בשו"ת הר"י מייגאש (סימן ר"ג) בשם רב נסים גאון, ובאור זרוע (ח"ב סי' ק"מ) בשמו מובא בהגהות אשר"י בגמרא במסכת עירובין (פ"ג סי' י) וכן כתב ברוקח (סימן רצ"ה).

ובמגן אברהם הלכות לולב (סימן תרס"ב סק"א) הביא חידוש זה בשם ספר מנהגים, וכתב על זה דדבר תימה הוא.

ובמחצית השקל ביאר תמיהתו: דלא מציינו שום ברכה דאורייתא כי אם ברכת המזון לכולי עלמא, ולחד דעה גם ברכה מעין שלש דאורייתא, כמו שמבואר בטור סוף סימן ר"ט. והקשה בהגהות נתיב חיים (שם) על המגן אברהם: דהרי נעלם ממנו דברי הר"י גיאות המובא בהגהות אשרי.

מי שלא בירך ברכת שהחיינו לפני קיום המצווה האם יכול לברך שהחיינו אחר כך? הוכח מפרשת השבוע!

האבודרהם בהלכות ברכות (שער שליש) ברכות המצות וכיון דהוי כמו ברכת הנהנין וכיון דקימ"ל (או"ח סימן קס"ז סעיף ח') דאם אכל ולא ברך, אין לו תשלומים דהואיל ואידחי אידחי, הכי נמי כאן.

ובדרך אמונה בביאור ההלכה הלכות ביכורים (פרק י"א) הביא ראיה מדברי הרמב"ם גופיה שאי אפשר לברך שהחיינו אחר קיום המצווה: ממה שכתב הרמב"ם בהלכות ברכות (פ"א ה"ט) כל מצוה שהיא מזמן לזמן כגון שופר וסוכה ולולב ומקרא מגילה ונר חנוכה, וכן כל מצוה ומצוה שהיא קניין לו כגון ציצית ותפילין ומזוזה ומעקה, וכן מצוה שאינה תדירה ואינה מצויה בכל עת שהרי היא דומה למצווה שהיא מזמן לזמן, כגון מילת בנו ופדיון הבן מברך עליה בשעת עשייתה שהחיינו, ואם לא בירך על סוכה ולולב וכיוצא בהם שהחיינו בשעת עשייתה מברך עליהן שהחיינו בשעה שיצא ידי חובתו בהן וכן כל כיוצא בהן, ע"כ, נראה דדעת רבנו דגם שהחיינו צריך לברך עובר לעשייתה ואם כבר עשה את המצווה לא שייך לברך שהחיינו ולכן בפדה"ב מוכרח לברך לפני התינה אבל בסוכה שהיא מצוה נמשכת ויכול לברך גם אחר הישיבה יותר טוב שישמוך ברכת ליישב בסוכה להשיבה מיד ואחר כך יברך שהחיינו.

האם בשעת ברכת המזון צריכים לכסות סכינים מפלסטיק שעל גבי השולחן? הוכח מפרשת השבוע!

ולקח הסכין ותקעו בבטנו על כן נהגו לסלקו בשעת ברכה וכן כתב בשיבולי הלקט, ועיין בכף החיים שכתב עוד כמה טעמים למה נהגו להוריד את הסכין מהשולחן בעת ברכת המזון.

יש לחקור האם סכין פלסטיק נמי צריך להוריד מהשולחן בעת ברכת המזון או דילמא סכין פלסטיק אין צריך להוריד.

הנה בשו"ת בית אבי (ח"ג אה"י סימן קמ"ה אות ה') נסתפק בשאלה זו, וכתב דזה תלוי לפי שני הטעמים שהביא מרן בבית יוסף שלפי הטעם "דלא תניף ברזל" בסכין שעשויה מפלסטיק זה לא שייך שהרי זה אינו ברזל, וממילא לא יצטרך להסירו, ולפי הטעם של שמו יתקע הסכין בבטנו כעובדה דהויה גרמא אה"י דשייך הכא, ולכן יצטרך להסירו מעל השולחן בברכת המזון.

ובחשוקי חמד על הגמרא במסכת סנהדרין (דף ע"ו ע"ב) נמי נסתפק בזה, וכתב שבסכין העשוי מפלסטיק, נראה כיון שאינו עשוי מברזל, אין צריך להסירו, דלא שייך בזה לא תניף עליהן ברזל, וגם לטעם השני, אף על פי שאפשר לחתוך עמו, מכל מקום בגזירה שנעשה בגלל מעשה, מצינו

ובשו"ת רבבות אפרים (ח"ו סי' קמז אות ד) הביא שמרן הגר"י הלוי זצוק"ל בבואו לארץ ישראל לא נישק את האדמה, וכאשר שאלוהו על כך השיב מכיוון שהרמב"ם בהלכות מלכים (פ"ה הלכה י) כתב: גדולי החכמים היו מנשקים על תחומי ארץ ישראל ומנשקים את אבניה ומתגלגלים על עפרה, וכן הוא אומר כי רצו עבדיה את אבניה ואת עפרה יחוננו. הרי לנו מלשונו של הרמב"ם שענין זה אינו נוהג אלא בגדולי החכמים בלבד ולא לשאר האנשים.

ובטעם הדבר מדוע אדם הדר בארץ ישראל שרוי בלא עוון ישנם כמה וכמה הסברים בדברי האחרונים:

המקנה בגמרא במסכת קידושין (דף כט ע"א) מבאר: על פי מה שכתב הרמב"ם בהלכות איסורי ביאה (פרק כ"ב ה"א) שאין הרהור עבירה מצוי

"לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי" (כו יג).

וכתב רש"י שלא שכחתי מלברך על הפרשת מעשרות, חזינן מדבריו שיש חיוב תורה לברך ברכת המצות על כל מצוה שעושים.

והקשו הראשונים ואחרונים: הרי ברכת המצוות הויה רק חיוב דרבנן, אם כן איך אפשר לומר דהתורה מיירי מברכת המצוות, וכך הקשה המזרחי (בפרשת השבוע), וכן בתוספות יו"ט במסכת מעשר שני (פרק ה' הלכה ו'), וכן במהרש"א בגמרא במסכת ברכות (דף מ' ע"ב).

השם משמואל (בפרשת השבוע) מחדש בשם אביו האבני נזר: דכוונת רש"י היא לא על ברכת המצוות מכיוון שזה רק דרבנן, אלא כוונתו של רש"י היא על ברכת שהחיינו שמברכים לפני קיום כל מצוה, ועל פי שיטת שו"ת הר"י מגא"ש (סימן ר"ג) שברכת שהחיינו שמברכים לפני כל מצווה הויה חיוב דאורייתא, וזה מה שמתוודים לא שכחתי מלברך היינו ברכת שהחיינו. ומסביר בשם משמואל בטעם הדבר דברכת שהחיינו הויה דאורייתא: כי עיקר המצווה הוא החיות והשמחה ותשוקת האדם למצווה, דהיינו שהוא עושה המצווה מפנימיות הלב, ועל כן הוא משתוקק מתי תבוא לידו המצווה ויעשנה, וכן אמר הפסוק פרשת בלק "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא" ופירש רש"י: שעומדים משנתן שחרית וחוטפים המצווה, וזה מורה על גודל ההשתוקקות להמצווה, וזה

יש לחקור מי שלא בירך ברכת שהחיינו לפני קיום המצווה האם יכול לברך את ברכת שהחיינו אחר כך או דילמא בעינן דווקא עובר לעשייתה. הנה בישועות יעקב (או"ח סימן תרנ"א ס"ק ו') כתב על הא דאיתא התם בדברי מרן בשולחן ערוך שמברך על נטילת לולב ושהחיינו וז"ל: משמעות העניין דברכת שהחיינו שווה לברכת על נטילת לולב, ולדעת רוב הפוסקים דברכת המצוות אם לא בירך עליהן עובר לעשייתה אינו מברך עוד, הוא הדין ברכת שהחיינו, אמנם לפי שיטת הרמב"ם שסובר בברכת המצוות דאם לא בירך עובר לעשייתה יכול לברך אחר כך, אם יוכל לברך אחר עשייתו ברכת שהחיינו, דהרי עיקר הטעם דסובר רבינו כן משום דמחלק בין ברכת המצוות לברכת הנהנין, דדווקא בברכת הנהנין אחר שנהנה אינו ראוי לברך, אבל בברכת המצוות הברכה יש לה שייכות אחר כך ולכך אם לא בירך עובר לעשייתה מברך אחר כך, אבל שהחיינו של מצוות הוא על הנאה שבה לו מן קיום המצווה, ומהאי טעמא מחלקינן בין מצוה שיש בה שמחה כמו שכתב הר"ן אם כן הוא בכלל ברכת הנהנין דאינו מברך אחר כך אף לשיטת רבינו הרמב"ם.

וכן בשו"ת מהר"ם שיק (או"ח סימן פ"ט) כתב כיון דאנן קיימא לן דברכת שהחיינו מברכים דווקא במקום שיש שמחה והנאה, וכמו שכתב

"לא תניף עליהן ברזל" (כז ה).

כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן ק"פ) נוהגים לכסות את הסכין בעת ברכת המזון.

ובבית יוסף הביא שני טעמים להלכה זו: א. משום ששולחן דומה למזבח, ובמזבח כתיב "לא תניף עליהם ברזל" לכן נהגו לסלקו בשעת הברכה. וכן כתב בשיבולי הלקט (סימן קנ"ה), וברוקח (סימן של"ב) וכן באבודרהם.

ובתורה תמימה (בסוף פרשת יתרו) הקשה על טעם זה: שהרי יוצא לפי זה שאסור גם להניח על גבי השולחן שאור ודבש, שהרי נאמר בפסוק לגבי המזבח: "כל שאור וכל דבש לא תקטירו ממנו אשה לה". ועוד הקשה התורת תמימה: למה דווקא בברכת המזון, והרי כל מהותו של השולחן דומה למזבח גם לפני ברכת המזון, ובעל כרחך צריך לומר ששולחן דומה למזבח הויה רק רמז בעלמא?

והטעם השני שהביא הבית יוסף: משום שפעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון, וכאשר אדם זה הגיע "לבונה ירושלים" נזכר בחורבן הבית,

בגמרא במסכת שבת (דף ס' ע"ב) דלא אסרו אלא כמעשה שהיה, כמו שכתב הט"ז.

האם בשעה שמברכים ברכת מעין שלש צריכים לכסות הסכינים שעל השולחן? הוכח מפרשת השבוע!

סימן קפ) שבשבת ויום טוב אין צריך לכסות הסכינים, דקשה דלפי הטעם שצריך לכסות משום מעשה שהיה שאחד הגיע לבונה ירושלים ותקע את הסכין בבטנו, אם כן אין לחלק בין שבת ליום חול, ומדוע בשבת אין צריך לכסות, ועיין בבית יוסף ובלבוש כתבו באמת דלטעם זה אף בשבת ויום טוב צריך לכסות, ומתוך מעשה שהיה שאחד תקע סכין בבטנו בחול היה, ודומיה מעשה גזרינו, לכן בשבת אין צריך לכסות, אם כן הוא הדין כאן, כיון מעשה שהיה בברכת המזון היה ולא בברכת מעין שלש אין צריך לכסות רק בשעת ברכת המזון.

ולכאורה יש להעיר שהרי הוא אינו מתייחס כלל לטעם הראשון, אלא הוא רק מסביר לפי הטעם השני מדוע אינו שייך בברכת מעין שלש. ואפשר דסבר דנקטינן שהעיקר כטעם השני. ובאשל אברהם (או"ח סימן ק"פ) כתב שרק בברכת המזון שמזכירים על שולחן זה שאכלנו עליו צריך להקפיד בזה.

יש לחקור האם בשעת שמברכים ברכת מעין שלש נמי צריך לכסות הסכינים שעל גבי השולחן או דילמא שכל האיסור הוא רק בשעה שמברכים ברכת המזון צריך לכסות את הסכינים. הנה לכאורה שני הטעמים שמובאים בבית יוסף שצריך לכסות הסכין שייך גם כן בברכת מעין שלש, ולפי הטעם הראשון ששלחן דומה למזבח, שייך נמי בברכת מעין שלש, ולפי הטעם השני משום שפעם אחת היה אחד מברך ברכת המזון, וכשהגיע לבונה ירושלים נזכר בחורבן הבית, ולקח הסכין ותקעו בבטנו, על כן נהגו לסלקו בשעת ברכה, בוודאי שייך נמי בברכת מעין שלש דהרי מזכירים שם את ירושלים. הנה בשו"ת (שלמת חיים סימן קפד) כתב הסתפקתי כשמברך ברכת מעין שלש האם צריך לכסות הסכין. ומסיק: שאפשר שהגזירה לכסות הסכין היא דווקא כמעשה שהיה בברכת המזון. והוא מביא ראיה ליסוד הזה: ממה שהקשה הט"ז (או"ח סימן קפ) על הא דקימ"ל בשולחן ערוך (או"ח

מדוע בתפילין של ראש עושים ארבע בתים וכשל יד עושים רק בית אחד?

ה' קבלה בלבד לא בבירור, ולפיכך תפילין של ראש יותר קדושים מתפילין של יד.

עוד מבאר המהר"ל בספרו גבורות ה' (פרק ל"ט): כי תפילין של ראש מפני שהם על התחלת כח התנועה והחיות, ובכל התורה בא לשון חיות בלשון רבים ולא יתפרדו לומר לשון יחיד, והטעם כי צריך שיתפשט החיות לכל האברים וכאלו היה החיות רבים, ומזה הטעם עצמו תפילין של ראש בתים מחולקים, כי מן המוח מתפשט החיות ומתהלך לכל הצדדין והתפילין שמניח לשם ג"כ בעניין זה יש להם רבוי בתים, והם אחד כמו החיות שהוא אחד ובכחו הרבוי לכל האברים כמו שהתבאר, אבל התפילין המונחים על הזרוע והוא הכלי המקבל כח התנועה, ואין זה דרך רבוי לכך תפילין של יד בבית אחד, והבן זה היטב ג"כ והוא דבר אמת ברור.

באור נוסף שמבאר המהר"ל בספרו גבורות ה' (פרק ל"ט): מכיוון אחר לחלוטין, למה ראוי שיהיו תפילין של ראש מחולקים, כי התפילין של ראש מונחים על מקום מחולק בין ימין לשמאל, לכך התפילין של ראש מחולקים לארבע בתים שנים בימין שנים בשמאל. ומזה תבין מה שאמרנו בברייתא (ל"ד ע"ב) קדש והיה כי יביאך מימין שמע והיה אם שמוע משמאל, חלקו הפרשיות לצדדין מזה הטעם, כי עיקר ארבע פרשיות של תפילין מחולקים לפי מה שהם מונחים על חלק הצדדים.

מדוע התורה צריכה לברך שהמקבל ברכות ישיגו אותו הברכות וכי יש אדם שבורח מברכות?

לקיים התורה והמצוות בנחת ובריווח, אלא עיקר הברכה היא שיהיו לומדים את התורה בהרחבת הלב, וזהו שאמר הכתוב "ובאו עליך כל הברכות והשיגוך כי תשמור", כלומר הברכות לא יהיה נחשב לקיבול שכר רק שישגו אותך כי תשמור, כלומר כדי שתשמעו את מצותי, היינו שלא יהיה לך דבר המטריד למנוע ממך קיום התורה והמצוות, והיית רק למעלה.

ובהעמק דבר (בפרשת השבוע) מבאר: שבשעה שאין האדם עסוק בשקידת התורה מתפעל ומרגיש שמחה בהגיע לו איזה ריווח וברכה בעולם, מה שאין כן בשעה שעסוק בתורה ודעתו גבוהה, אז אינו מתפעל מאיזה ריווח קל, שהרי דעתו גבוהה ממנה, מה שאין כן אם יגיע לו ריווח גדול משיגו אפי' בשעה שהוא עסוק בתורה, וזהו מליצת הכתוב "והשיגוך כי תשמע", אפילו בשעה שתהיה עסוק בהבנת התורה ובורח מהבלי עולם הזה, מכל מקום תהי' כל כך הברכה גדולה עד שתשיגך.

ובפנים יפות (בפרשת השבוע) מבאר: על פי מה שכתבתי בפסוק "כי ידעתיו למען אשר יצווה אחריו" (וירא י"ח י"ט) למען הביא ה' על אברהם את אשר דיבר עליו שאין זה כעובד על מנת לקבל פרס, אלא העניין הוא שקבלת השכר הוא עצמו מצוה, כמו שאמרו חז"ל במשנה במסכת אבות (פ"ד מ"ב) ששכר מצוה - מצוה שהיא השלמת מידותיו של הקב"ה להשפיע להם והוא היה כוונת הבריאה, והצדיקים כשמקבלים שכר אינם שמחים בשביל טובות עצמם אלא בשביל השלמת רצון השי"י כמו שכתוב בפסוק: "ארוממך ה' כי דיליתני ולא שמחת אויבי ליי" (תהילים ל ב), דהיינו שמחת אויב שהוא היצר הרע אלא שמחה היה בשביל השלמת רצון השי"י והוא עליון על כל גויי הארץ שכל האומות בבוא טובה עליהם שמחים שמחת עצמן, וזה מה שאמר דוד המלך בספר תהילים (קכ"ו ג') "הגדיל ה' לעשות עמנו היינו שמחים" אבל עם ישראל מוסיפים שבח לשי"י ע"י הברכות ממעלה למעלה משיגים השגה, וזהו

איתא בגמרא במסכת מנחות (דף ל"ד ע"ב) דילפינן מפסוקים דתפילין של ראש צריכים לעשות ארבע בתים, ותפילין של יד בית אחד.

והקשו הראשונים: מדוע בתפילין של ראש ציוותה התורה לעשות ארבע בתים, ואילו בתפילין של יד רק בית אחד?

הפרישה (או"ח סימן ל"ב ס"ק ל"ד) כתב בשם רבו המהרש"ל בחידושי לטור (ד"ה ב"ד) שהארבע בתים בתפילין של ראש זה כנגד נגד ארבע הרגשות שנמצאים בראש: חוש הראייה, חוש השמיעה, חוש הריח, חוש הטעם, והבית האחד הנמצא בתפילין של יד הוא משום שביד נמצא רק רגש אחד והוא: חוש המישוש ועל כולם מברך האדם את בוראו.

המהר"ל בספרו גבורות ה' (פרק ל"ט) מבאר: כי כח התנועה שנמצא באדם ראוי יותר להיות עליו שם ה' מן הכלי שמקבל כח התנועה, ולפיכך בתפילין של ראש כל פרשה מחולקת לעצמה, כי החלוק מורה על שמקבל שם ה' בבירור לגמרי, וזהו מורה על קדושה יתירה, אבל הזרוע שהוא כלי המקבל כח התנועה, אין ראוי למעלה זאת כמו בראש ולפיכך הבית הוא אחד, כי חלוק הבתים לפי שמקבל הקדושה לגמרי קבול מבורר וניכר, ולכך כל בית ובית מיוחד וניכר בפני עצמו אבל ביד אף על גב שהיא מקבל שם ה' אין קבלה לשם מבורר כל כך, ולפיכך אין שם חלוק בתים ואין זה קבול גמור, לכך כל הבתים נכללו כאחד לומר כי שם קבלת שם

"ובאו עליך כל הברכות האלה והשיגוך" (כח ב).

והקשו רבינו בחיי (בפרשת השבוע), ובחידושי הרי"ם, ובחתם סופר, ובפנים יפות, ובדגל מחנה אפרים, ובעמק דבר: מדוע היה התורה צריכה לברך שהברכות שתקבל ישיגו אותך וכי יש אדם שבורח מברכות?

רבינו בחיי (בפרשת השבוע) ובחידושי הרי"ם (בפרשת השבוע) מבארים: שדרכו של האדם לרדוף אחר פרנסה, וכאן יהיה להיפך הפרנסה תרדוף אחרך והשיגוך ולא תצטרך לחזר אחריך.

עוד מבאר בחידושי הרי"ם: אם אחד נעשה עשיר ואחר כך נחלה או מת, אין לו הנאה מכל עשרו, ולכך אמר והשיגוך שאתה תהנה מהברכות.

עוד מביא בחידושי הרי"ם (בפרשת השבוע) בשם רבי בונם משפסחא זצ"ל: שיש לפעמים שאדם פועל בענוותנותו ובשפלותו להביא עליו ברכה, ובבא הברכה אליו לא תמצא אותו כמו שהיה מקדם, כי מחמת הברכה עצמה יש לו התרוממות, ועל זה קאמרי והשיגוך והברכה מברך אותו בזה שהברכה ישיגהו כמקדם שלא תשתנה אחר קהילות הברכות, שתהיה במצב שפלותך כאילו לא באה עליך כלל הברכה על ידו יתקיימו זה הברכות.

בדגל מחנה אפרים (בפרשת כי תבוא) מבאר: שהעניין הוא כמו שהתפלל דוד המלך ע"ה "אך טוב וחסד ירדפוני" (תהילים כ"ג ו) והיינו כי לפעמים אדם בורח מן הטוב מחמת קוצר דעתו שאינו יודע אם הוא טוב, ולכך התפלל דוד המלך ע"ה "אך טוב וחסד ירדפוני" שהם ירדפו אחרי וישגו אותי אף שאינו יודע לרדוף אחריהם, והוא שמרמו הכתוב "ובאו עליך כל הברכות והשיגוך".

בנחלת יעקב (בפרשת השבוע) מביא: שהפסוק בא להודיע לנו שכל הטובות שנמצאים בכל העולם הזה אינן שכר מצוה, דשכר מצוה בהאי עלמא ליכא כדאמרנו בגמרא במסכת קידושין (דף ל"ט ע"ב) רק שכל הטובות שנמצאים בעולם הזה אינן רק שיהיו מוכנים שיהיו יכולים

אותך להשגה גדולה יותר במעלה, וזה כי תשמע בקול ה' אלוהיך. והברכות יהיה לך לעזר ולתהילה להשגת שמיעת קול ה' אלוהיך.

שאמר הכתוב "אם שמוע תשמע" דהיינו כמו שאמרו חז"ל בגמרא במסכת ברכות (דף מ' ע"א) אם שמוע בישן תשמע בחדש שמוסיפים לעלות, כמו שכתבתי בפסוקים הקודמים והברכות שיבואו עליך ישיגו

אתה שתמיד רצית להנציח את הקרובים לך בצורה מכובדת זו ההזדמנות שלך!
אנו נערכים להרחבת האדרת ושיפוץ בית הפרדש חדר השיעורים עזרת הנשים והמטבח.
זו ההזדמנות שלך לקחת חלק בזיכוי הרבים ובעהפכה הרוחנית בגביעת זאב ולקחת חלק בזכויות הלימוד
ניתן לתרום גם לשיפוץ עזרת הנשים וחדר השיעורים ולזכות בקריאת שם לע"נ.
לפרטים: הרב יוסף ויצמן: 052-8144488 הרב שמעון נעים: 058-7700681
ניתן לתרום ולסייע גם בביט בטלפון מספר: 052-8144488

האם לאשה בהריון יש ענין להימנע מלעשות בדיקת אולטרה סאונד? הוכח מפרשת השבוע!

ואולם ישנן נשים הבוחרות במסלול הטבעי, שחקק הבורא בעולמו, והן פונות לרופא שיטפל בהן, כפי שמורה חכמת הרפואה. לנשים אלו יש חשיבות רבה לבדיקת האולטרה סאונד, ועל פיה ניתן לנווט את מהלך הלידה, ולהתכוון לקבל את פני הילוד לחיים ולבריאות. יש להוסיף, שפעמים רבות עשו נשים בדיקות, כפי שיעץ להן הרופא, והתוצאות הראו חשש קטן למחלות. הנשים נחרדו, כמה מהן בצעו הפלה, והיו מהן ששמעו שיש סיכוי של אחד לחמש שייולד ילד עם תסמונת דאון, וכמעט שהן ירדו מדעתם, עד שמהירו לחכם שבעיר ובירך אותן וזכו לבנים מוצלחים. אך החיל הרעדה והפחד היו גדולים, ובפרט שמספרים להן גם על חשש מחלות, שאין להם תקנה, כי אם לבצע הפלה, ודבר זה אסור בהחלט, ואם כן מכאיבים את ליבם חיים, כי רוב הסיכויים הם שייולד ילד בריא ושלם. ולכן, לקבוצת הנשים הללו מוטב היה מראש שלא תיבדקנה. וכפי שעשה בורא עולם שאשה לא תדע מה בבטנה, וכנאמר בחז"ל על הפסוק: 'כעצמים בבטן המלאה' (קהלת י"א ה) וכתב המדרש בקהלת רבה (פרשה י"א ה) שהקב"ה הסתיר מה שבטנה של אשה הרה 'וכבוד ה' הסתר דבר' (משלי כ"ב ב).

יש לציין גם את דברי החזון איש (ח"מ עמוד רנה ליקוטים ב"ב סימן כא) וז"ל: 'יהבו ביה רבנן ענייניהו ונח נפשיה'. מסודות הבריאה כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה, ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחרבן של גשמים מוצקים, וכדאמר בגמרא בפסחים (דף נ"ב): כיון דנפיש אפחזייהו שלטא בהו עינא, וכן בגמרא בב"מ (דף פד ע"א): לא מסתפי מר מעינא בישא, ושם (ע"ב): פרידה אחת יש לי ביניכם כו', ושם (דף קז ע"א) לא תזיבין ארעא דסמיכא למתא. ובשעה שבני אדם מתפעלים על מציאות מוצלחה, מעמידים את מציאות זו בסכנה. ומ"מ הכל בידי שמים, וכל שלא נגזר עליה בדין שמים לאבדן, הדבר ניצל. אבל כשנגזר הדבר לאבדן, מתגלגל הדבר לפעמים ע"י שימת עין תימהון על הדבר, וע"י זה הוא כלה... אע"ג דבלא דינא לא מיית אינש, משום דשטן מקטרג בשעת הסכנה, ואדם נידון בכל יום, וגם בדין יוה"כ קובעים לפעמים להניחו אחר טבע העולם ולא לעשות לו נס, עכ"ל. גם בגמרא במסכת נדרים (דף מ' ע"א) נאמר שרבה, ביום הראשון לחוליו, העלים את דבר מחלתו מאנשים, ופירש שם המפרש: "דלא לישתעי מילי עילויה", כלומר שאל ידברו עליו האנשים. כי כל עוד המחלה לא התפרסמה, הרי היא בקלות מסוגלת לחלוף, ולעומת זאת כשהמחלה התפרסמה, קשה יותר לסלקה.

וממשיך הגר"י זילברשטיין שליט"א ומביא ששמע בשם האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, דמה שכתב הרמ"א (יו"ד סימן שלה ס"י): "מי שיש לו חולה בביתו, ילך אצל חכם שבעיר שיקבש עליו רחמים", הכוונה היא שילך לחכם לפני שפונה לרופא, דאם יקבע כבר הרופא שמחלתו אנושה, יהיה קשה מאד לחכם לשנות. ויש קצת סמך לדבריו, מזה ש"יילך אצל חכם" נכתב בשו"ע לפני דיני רופא. לאור כל זאת, עדיף להתפלל בטרם נודע המום או המחלה בעולם.

יש להוסיף גם את הנאמר בספר מגן אבות לרבינו המאירי (עמוד פ) שכתב וז"ל: "אף כשאמרו לו הרופאים, אין לו תקנה אלא בכך, כמה שערים יש למקום לרפאות מה שאין נראות לרופא", עכ"ל. וכעין זה כתב גם השלטי גיבורים בגמרא במסכת סנהדרין (דף יח ע"ב בדפי הרי"ף) וז"ל: "...כי הרבה נידון למיתה בידי הרופאים ורפואתם קרובה", עכ"ל. (חש"ח ב"מ מב ע"א).

אדם שנדר צדקה אם יתרפא ממחלתו אינה ממארת, ולבסוף התברר שמחלתו אינה ממארת, האם חייב לתת את נדרי הצדקה? הוכח מפרשת השבוע!

תוצאות הבדיקה התברר שהחשד הינו חשד שווא ומחלתו אינה ממארת, ועתה בא ראובן בשאלה האם הוא חייב לקיים את נדרו, או שמא הוא נדר טעות?

כתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן תקסט ס"ב): יחיד שמתענה על צרה, ונודע שקודם קבלת התענית כבר עברה הצרה אינו צריך להשלים.

"יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידך וברכך בארץ אשר ה' אלוהיך נתן לך" (כח ח)

הגר"י זילברשטיין שליט"א מביא בספרו חשוקי חמד שאלה מרתקת: האם יש ענין לאשה מעוברת, לעשות אולטרה סאונד כדי שאם יש מומים בעובר, ידעו הרופאים איך לקבל ולפעמים זה מציל את חייו, או שמא יש להימנע מלעשות בדיקת אולטרה סאונד, כדי שאפילו אם יש מומים לעובר, הדבר יהיה מוסתר עד הלידה, ויוכלו ההורים להתפלל על ילדם שיצא בריא ושלם?

נאמר בגמרא במסכת בבא מציעא (דף מב ע"א) ואמר רב יצחק אין הברכה מצויה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר: "יצו ה' אתך את הברכה באסמך" (דברים כח ח). תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, שנאמר "יצו ה' אתך את הברכה באסמך". תנו רבנן ההולך למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו. התחיל למוד, אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך, הרי זו תפלת שווא, לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול, ולא בדבר המדוד, ולא בדבר המנוי, אלא בדבר הסמוי מן העין. שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך". ופירש התורת חיים אין לפרש משום עין רעה, דההולך למוד את גרנו פשיטא שלא ייתן אדם עין רעה לעצמו, אלא הטעם הוא דאין דרך וכבוד הנס והברכה לבוא אלא בהסתר, כמו שמצינו אצל אלישע שאמר 'ובאת וסגרת הדלת בעדך', עכ"ל.

וראיתו שהביא מאלישע דכתיב במלכים (ב, ד ד) שאמר אלישע לאשה מנשי בני הנביאים, 'ויאמר לךי שאלו לך כלים מן החוץ מאת כל שכניכי, כלים ריקים אל תמעיטי. ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך, ויצקת על הכלים האלה, והמלא תסיעי'.

ונשאלות כאן שני שאלות: א. מדוע אמר לה אלישע 'ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך', ומה איכפת לנו שהדלת לא תהיה סגורה? ב. מדוע צווה עליה אלישע להסיע את המלא, כלומר את כלי הקיבול שהתמלא זה עתה, ומה איכפת לנו שתסיע את הצפיחית? על שאלה א' משיב רש"י: כבוד הנס הוא לבוא בהצנע. על השאלה השנייה משיב רש"י לפי שהקב"ה עושה את צפיחית השמן כמעין, ואין דרך מעיין לזוז ממקומו. וכך מצינו גם במלכים (ב, ד ד) כאשר מת בנה של השונמית, והיא באה לשטוח תחינתה לפני איש האלוקים, נאמר בנביא: "ויאמר אלישע הנביא לגיחזי: חגור מתנגד וקח משענתי בידך ולך, כי תמצא איש לא תברכנהו, וכי יברכך איש לא תענו, ושמת משענתי על פי הנער". ופירש"י: "לא תברכנהו... כל זה, שלא ירבה דברים וישאלוהו 'להיכן אתה הולך', והוא אומר: 'להחיות את המת', ואין זה כבוד הנס להתהלל בו מי שבא על ידו. והוא לא עשה

כן, אלא לכל השואלו הוא אומר: 'רבי שלחני להחיות את המת', עכ"ל. מדברים אלו למדנו שהנס עלול להימנע בהיודע עניינו ברבים, ולכן כל עוד לא נתגלה החולי או המום, התפילה תועיל בקלות יותר, מאחר וכבוד הנס לבוא בהצנע.

ועל פי זה אמר מרן שר התורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל שנשים הבאות לחכם להתברך מפיו להצלחת הריון ולידה, ואינן יודעות מכל בעיה, עדיף להן לא להיבדק. ואע"פ שיתכן מאד שהבדיקה תביא תועלת, בכל זאת כל עוד לא נודע בעולם שקיים מום בעובר, התפילות להשי"ת מועילות יותר. לעומת זאת, כאשר רואים באולטרה סאונד שהעובר פגום, צריך נס גלוי לשנות ולרפא את העובר, ולא כל אדם זוכה לכך.

"יצו ה' אתך את הברכה באסמך ובכל משלח ידך וברכך בארץ אשר ה' אלוהיך נתן לך" (כח ח)

ראובן נדר ממון רב לצדקה, אם השי"ת ירפאהו ממחלתו הממארת, ולפני שנתן את הכסף לעניים, ראובן הלך לרופא מומחה כדי לקבל חוות דעת רפואית נוספת ולשם כך הוא עבר סדרת בדיקות נוספת, בקבלת

כי האדם במחשבתו הוא מניע גורמים נסתרים בעולם המעשה ומחשבתו הקלה תוכל לשמש גורם להרס ולחרבן של גשמים מוצקים וכדאמר (פסחים נ"ב) כיון דנפיש אפחזייהו שלטא בהו עינא, ובב"מ (דף פד ע"א) לא מסתפי מר מעינא בישא, ושם (ע"ב) פרידה אחת יש לי ביניכם כו', ושם (קז ע"א) לא תזבין ארעא דסמיכתא למתא, ובשעה שבני אדם מתפעלים על מציאות מוצלחה, מעמידים את מציאות זו בסכנה, ומימי הכל בידי שמים וכל שלא נגזר עלי' בדין שמים לאבדן הדבר ניצל, אבל כשנגזר הדבר לאבד, מתגלגל הדבר לפעמים ע"י שימת עין תימהון על הדבר וע"י זה הוא כלה... אע"ג דבלא דינא לא מייית אינש, משום דשטן מקטרג בשעת הסכנה, ואדם נידון בכל יום, וגם בדין יוה"כ קובעים לפעמים להניחו אחר טבע העולם ולא לעשות לו נס, עכ"ל.

ד. בגמרא במסכת נדרים (דף מ ע"א) נאמר רבא ביום הראשון לחוליו העלים את דבר מחלתו מאנשים, ופירש שם המפרש: "דלא לישתעי מילי עילויה", כלומר, שאל ידברו עליו האנשים, כי כל עוד שהמחלה לא התפרסמה, הרי היא בקלות מסוגלת לחלוף, לעומת זאת כשהמחלה התפרסמה, קשה יותר לסלקה. ושמעתי בשם האדמו"ר מקלויזנבורג זצ"ל, דמה שכתב מרן בשולחן ערוך (יו"ד שלה ס"י) "מי שיש לו חולה בביתו, ילך אצל חכם שבעיר שיבקש עליו רחמים", הכוונה היא: שילך לחכם לפני שפונה לרופא, דאם יקבע כבר הרופא שמחלתו אנושה, יהי קשה מאד לחכם לשנות. וקצת סמך לדבריו, ש"ילך אצל חכם" נכתב בשו"ע לפני דיני רופא. לאור כל זאת עדיף להתפלל טרם נודע המום או המחלה בעולם. (ודברים אלו אמורים באשה הבורחת לעצמה את סגולת ברכת החכם, והיא סומכת על בקשת רחמים שלו, עליה נאמר שעדיף לה לא לערוך בדיקות וכנ"ל).

והנה היה מעשה שגזרו על היהודים שדרו בעיר מסוימת גזרה קשה, ושלחו לצדיק פועל ישועות שיתפלל בעדם. הצדיק ביקש שישלחו לו כסף כדי לחלק לאלמנות ויתומים. ואכן לאחר זמן קצר מאז ששלחו את הכסף, הגיע מכתב שהגזרה בטלה, אלא שתאריך של המכתב היה תאריך מוקדם יותר לזמן שבני העיר שלחו את הכסף. ולכן היו לצים שדרשו מהצדיק את הכסף בחזרה, כי נתברר שהייתה נתינה בטעות. השאלה הגיע לידי המהרש"ם ופסק שלא צריך להשיב את הכסף, והביא ראיה מהמבואר במסכת ברכות (דף סג ע"ב) שמבואר שה' בירך את בית עובד אדום הגיתי בעבור שכבד ורבץ לפני הארון, שילדו חמות וחי' כלותיה ששה בכרס אחד. ולכאורה הרי הארון היה מונח בבית עובד אדום רק שלושה חדשים כמבואר בספר שמואל (ב ו יא), ואיך יתכן שבזמן זה כבר התברכו וילדו שישיות. וע"כ שכיון שכלפי שמיא גליא שעתיד הארון להיות בביתו, שלח הברכה עוד טרם שהגיע הארון, כדי שיוכל להתברך מיד. והי"ה בנידוננו, כיון שנדר צדקה הקב"ה הסיר הגזירה למפרע.

ולכאורה דברי המהרש"ם הם נגד מה שכתב מרן בשולחן ערוך (או"ח סימן תקסט ט"ד) דמבואר שם שיחיד המתענה על צרה ונודע שקודם קבלת התענית כבר עברה הצרה אינו צריך להשלים, ולמה לא נאמר שהשי"ת ראה מראש שיתענו ולכן ביטל את הצרה מראש.

ואולי י"ל שדברי המהרש"ם לא בכל אופן נאמרו, אלא רק במקרים מסוימים שניצני המעשים הטובים והזכויות החלו כבר לנצנץ לפני שהחלה הצרה לדוגמא, עובד אדום הגתי נכספה וגם כלתה נפשו לכבד ולרבץ לפני ארון ה' עוד לפני הגיעו אליו, ותמיד היה מצפה מתי תבוא לידי ההזדמנות ואכבד את ארון ה', ככה"ג הקב"ה זימן לו את הארון והחל כבר לשלם את משכורתו עוד טרם הגיע הארון, כי טוהר לבו החל לפעום כבר קודם לכן. וכמו"כ אצל

השר שגזר קשות על היהודים, הרי הגזירה לא התחילה ברגע אחד אלא השר וחבר מרעיו כבר דיברו רעות הרבה קודם נגד היהודים, ונתעורר לבם כבר אז לשוב בתשובה ולתת צדקה, ככה"ג אמר המהרש"ם שצדקה זו שנתנו כעת, כבר נתעוררה בלבם מאז ולכן בטל השי"ת את הגזירה, משא"כ דברי השו"ע שהם אמורים באדם שמחלה או צרה אחרת באה עליו, והחליט להתענות בלי הכנות והקדמות, ככה"ג בטלה התענית, כשנתברר שהצרה חלפה הלכה לה, ולא תולים שגלל התענית שקיבל, בטלה הגזירה. והכל לפי העניין ובשאלתנו כדאי לחוש שמא בגלל ההתעוררות חלפה לה הצרה בהסתיר דבר.

אדם שהלך יחף בשבת האם מבטל מצוות "עונג שבת" הוכח מפרשת השבוע!

ובהנהגות תועפות ראם (אות ג') כתב לענג את עצמו בהנאת הגוף, לא ביאר רבנו מה היא, ולפי הנראה נמסר הדבר לכל אדם ממה שיתענג זהו מצוותו.

הבי"ח (בסימן רמ"ב) כותב שמשמע מדברי היראים שיש לזוהר שלא לילך יחף בשבת, מצד ביטול עונג שבת, ועיין בב"ח (סימן ש"א) וכן במשנה ברורה (שם ס"ק ס"ב).

ולכאורה נראה לומר דהוא הדין גם בענייננו, מאחר שנמצא שמעולם לא הייתה לו מחלה ממארת, ובטעות חשבו כך, אינו צריך לקיים נדרו. ואולם נראה שיש מקום גדול לחייבו לקיים את נדרו, דיתכן שאמנם הייתה לו מחלה ממארת, וע"י הצדקה שנדר והחליט לתת, נתקיים בו "צדקה תציל ממות" והרי ידוע שלפני שהצרה מתפרסמת, אפשר בקל לבטלה.

והנה ידועה כבר דעתו של מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל כי נשים הבאות לחכם להתברך מפיו להצלחת הריון ולידה, ואינן יודעות מכל בעיה, עדיף להן לא להיבדק. ואע"פ שיתכן שהבדיקה תביא תועלת, בכל זאת כל עוד לא נודע בעולם שקיים מום בעובר, התפילות להשי"ת מועילות יותר. לעומת זאת כשרואים באולטרה סאונד שהעובר פגום, צריך נס גלוי לשנות ולרפאות את העובר, ולא כל אדם זוכה לכך. והגר"י זילברשטיין שליט"א בספרו חשוקי חמד הביא כמה וכמה מקורות לדבריו גיסו מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי זצ"ל: א. מצינו בספר מלכים (ב פ"ד ד) על אשה אחת מנשי בני הנביאים, שצדקה אל אלישע לאמר עבדך אישי מת ואתה ידעת כי עבדך היה ירא את ה' והנושה בא לקחת את שני ילדי לו לעבדים. ויאמר אליה אלישע, מה אעשה לך, הגידי לי מה יש לך בבית? ותאמר אין לשפחתך כל בבית, כי אם אסוך שמן. ויאמר לךי שאלי לך כלים מן החוף מאת כל שכניכי, כלים ריקים אל תמעוטי. ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך. ויצקת על הכלים האלה, והמלא תסיעי.

נשאלות כאן שתי שאלות: א. מדוע אמר לה אלישע ובאת וסגרת הדלת בעדך ובעד בניך. ומה איכפת לנו שהדלת לא תהיה סגורה? ב. למה צווה עליה אלישע להסיע את המלא, ומה איכפת לנו שתסיע את הצפיחית? על השאלה הראשונה משיב רש"י: כבוד הנס הוא לבא בהצנע! ועל השאלה השנייה משיב גם רש"י: "לפי שהקב"ה עושה את צפיחית השמן כמעין, ואין דרך מעיין לזו ממקומו", וכך בענייננו, אשה הבאה להתברך מפי חכם, ברכתו תצלח יותר כאשר הנס יהיה בהצנע.

וכך מצינו גם כאשר מת בנה של השונמית, והיא באה לשטוח תחינתה לפני איש האלוקים נאמר בנביא מלכים ב (פ"ד כט) ויאמר אלישע הנביא לגיחזי: חגור מתנדק וקח משענתי בידך ולך, כי תמצא איש לא תברכנהו, וכי יברכך איש, לא תעננו, ושמת משענתי על פי הנער. ופירש"י: לא תברכנהו... כל זה שלא ירבה דברים, וישאלוהו להיכן אתה הולך? והוא אומר להחיות את המת, ואין זה כבוד הנס להתהלל בו מי שבא על ידו. והוא לא עשה כן, אלא

לכל השואלו הוא אומר: "רבי שלחני להחיות את המת", עכ"ל. מדברים אלו למדנו שהנס עלול להימנע בהודעת ענינו ברבים, ולכן כל עוד לא נתגלה החולי או המום, התפילה, בקלות יותר תועיל, מאחר וכבוד הנס לבא בהצנע.

ב. נאמר בגמרא במסכת בבא מציעה (דף מב ע"א) "ואמר רב יצחק אין הברכה אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך (דברים כח). תנא דבי רבי ישמעאל אין הברכה מצויה אלא בדבר שאין העין שולטת בו, ... תנו רבנן ההולך למוד את גרנו אומר יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו שתשלח ברכה במעשה ידינו. התחיל למוד, אומר ברוך השולח ברכה בכרי הזה. מדד ואחר כך בירך, הרי זו תפלת שווא, לפי שאין הברכה מצויה לא בדבר השקול, ולא בדבר המדוד ולא בדבר המנוי, אלא בדבר הסמוי מן העין, שנאמר יצו ה' אתך את הברכה באסמך". ופירש רבנו התורת חיים שאין לפרש משום עין רעה, דההולך למוד את גרנו פשיטא שלא ייתן אדם עין רעה לעצמו, אלא הטעם הוא דאין דרך וכבוד הנס והברכה לבא אלא בהסתיר, כמו שמצינו אצל אלישע שאמר ובאת וסגרת הדלת בעדך, עכ"ל. הביא דבריו גם חידושי הגאונים בעין יעקב.

והביא הגר"י זילברשטיין שליט"א מעשה בבתו של אחד מגדולי דורנו שחלתה במחלת הפוליו שיתוק ילדים, והבריאה כליל, ובימים ההם היה זה נס רפואי גדול. רופאיה הציגו אותה בכנס רפואי גדול והשיבוה הביתה. ושם נשפך עליה עוד באותו יום קומקום מים רותחים, ונפטרה, ל"ע. וגדולי הדור אמרו שאילו לא הייתה מתפרסמת אולי הייתה חיה, כי אין כבוד הנס לבא בפרהסיה כי אם בצנע.

ג. יש לציין גם את דבריו של מרן החזון איש (ח"ו"מ עמוד רנ"ה ליקוטים ב"ב סימן כא) וז"ל: "יהבו ביה רבנן עינייהו ונח נפשיה", מסודות הבריאה

"הרכה בך והענגה אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ מהתענג ומרך תרע עינה באיש חיקה ובבנה ובבתה" (כח נו).

היראים (בסימן תי"ב) כתב לגבי מצות עונג שבת, "כשם שיש עונג באכילה כך יש עונג בהנאת גופו, ומצוה לאדם לענג עצמו בהנאת גופו שגם היא נקראת עונג דכתיב "אשר לא נסתה כף רגלה הצג על הארץ מהתענג ומרוך", ע"כ.

להתעסק בצרכי שבת, ומגינה עליו זכות השבת, ועל כן מאד צריך להשתדל בענייני צרכי שבת וייתב לו בזה ובבא. ודומיה דמוצאי שבת, שעד שישלימו ישראל סדריהם אינם נעשים בגיהנום אף שכבר הוא לילה, מטעם שנמשכת קדושת שבת עד זמן זה, (וכמו דאיתא בסימן רצ"ה בטור או"ח וכן בגר"א שם), כן הוא בערב שבת מעת שמתחיל להתעסק בצרכי שבת מתנוצץ עליו קדושת שבת, ע"כ.

ובשערי תשובה (סימן רנ סק"ב) כתב: "ענין בבאר היטב בשם כוונות האר"י ז"ל, הזיעה שאדם מזיע בצרכי שבת הם סגולה למחיקת העונות כמו הדמעות ולכן צריך לטרוח הרבה בשביל כבוד שבת".

האם ביום כיפור מותר ללבוש נעלי עור כאשר הסוליה קרועה? הוכח מפרשת השבוע!

כבוד מ"מ לא היה שם גיהוץ מכח הענן במקום מדרך כף רגל כי הענן הוא כבוד השכינה, ואין לייחס שם במקום מיאוס, אלא צ"ל שלמטה לא היה להם שולים במנעליהם והיו יחפים שם, אלא שע"ג הרגל היה להם מנעלים נמשכים מן המנעל שעל ברכיהם ולמטה ואותו חלק אינו מקום מיאוס ונתגהץ מכח הענן, וע"ז אמר בפרשת כי תבא ונעלך לא בלתה מעל רגלך, היינו החלק שעל גב הרגל היה כמו שמלתך הנזכר שם אבל למטה היו יחפים שלא יתגהץ שם נמצא מתקיימים שני הכתובים.

אם כן חזינו מדבריו שנעל שקרוע למטה בסוליה נקרא עדיין נעל ולפי זה ביום כיפור יהא אסור לצאת בנעלי עור אף שלמטה קרוע הסוליה.

ובספר משנה שכיר (בפרשת השבוע) מקשה קושיא נפלאה על הטורי זהב: מהא דאיתא בגמרא ירושלמי במסכת מגילה (פ"א הי"א) שמסתפק שם השי"ס אי אתגיייר אנטוניוס או לא, ורצו לפשוט דלא אגיייר ממה שראו אותו יוצא במנעל פחות ביום הכיפורים, וקמחי השי"ס דמזה אינו ראה דאפילו יראי שמים יוצאים בכך. ובמפרש שם קמפרש מנעל פחות שנפחת מלמטה יע"ש, לפי זה מוכח דמנעל שנפחת למטה גבי הכף מותר לצאת בו ביום הכיפורים.

וכן מקשה ממה שמרן הבית יוסף (סימן תרי"ד) הביא בשם האור זרוע שכתב בזה"ל, ונראה דמותר לצאת במנעל קרוע, ושיעור הקריעה אינו יודע ומסתמא אינו ר"ל קרוע למטה בכף הרגל אלא למעלה יע"ש. שוב עיינתי באור זרוע בפנים וראיתי שאמת למד דין הני"ל מהאי דירושלמי הני"ל, מיהו הוא כתב סתם קרועים ואיני יודע כמה יהי קרוע ויהיה מותר לצאת בו עכ"ל. והך ומסתמא אינו קרוע למטה בכף הרגל אלא למעלה, אינו מלשון האור זרוע אלא מלשון התרומת הדשן שהביא הבית יוסף (שם). ולפי זה פירושם אינו כפירוש המפרש דפירש דנפחת מלמטה, אבל מה דמשמע מדברי כולם דהיכא דנפחת מלמטה שרי בפשיטות, ולפי דברי הטורי זהב שגם באופן שקרוע מלמטה נקרא מנעל מנין לנו ביה"כ דמנעל אסור ללבוש להתיר במקום שנפחת מלמטה כיון דגם זה קרוי מנעל וצ"ע.

ובהגהת הרמ"א (סימן תרי"ד) כתב בשם המרדכי ותרומת הדשן ומותר לעמוד על כרים וכסתות של עור ומכל מקום המחמיר תבוא עליו ברכה. וכתב על זה הפרי חדש ומה שכתב המחמיר תבוא עליו ברכה, ליתא דאין כאן בית מיחוש ולמאי ניוחש לה, וגדולה מואת מסתברא לי דבמנעל הנפרם שאין חופה רוב הרגל ובסנדל הנפחת שאין מקבל את רוב הרגל שמותר לצאת בו, מדפסלינן להו לחליצה כדאמרין בגמרא במסכת יבמות (דף ק"ג), אלמא דלאו מנעל נינהו, וכל מידי דלא הווה מנעל שרי ביה"כ, וכן כתב התה"ד (בסימן קמ"ט) שכן כתב בשם האור זרוע וז"ל ונראה דמותר לצאת במנעל הקרוע ושיעור הקריעה אינו יודע, ואני הנלע"ד כתבתי, ור"ל כל שהוא קרוע שאינו חופה רוב הרגל מותר לצאת בו.

איזה פסוק מהקללות כאשר קוראים אותו הפוך הוא נהיה ברכה?

וכך סידורו: "מושיע לך ואין לאויבך נתונות, צאנך לך ישוב מלפניך גזול חמורך, ממנו תאכל ולא לעינך טבוח".

איך יתכן שרצוי ליהודי להתחפש לגוי?

שיש פיקוח נפש, ולכן מותר לו לשאול מהגוי, והרי נאמר במסכת ע"ז (דף ב ע"א) שאסור לשאול לפני אידיהו, ומבואר בדף ו ע"ב שהטעם הוא דמשום דחשיב ליה מילתא אזיל ומודה. ופרש"י דחשיב ליה מילתא, דצריך דרשאל לשאול את כליו. ועוד כתב רש"י (בד"ה כולה משום דמודה הוא) שהעובד כוכבים ישמח כשישראל צריך לו. ולפי זה אם הישראלי יבא לפני הנכרי כשהוא מחופש לגוי, לא ישמח ולא יודה, ולכאורה צריך לעשות כך. ואע"פ דאסור להידמות לעכו"ם במלבושיהו, וכמבואר ברמב"ם (פ"א מהלכות ע"ז), הרי כתב הרמ"א (יו"ד סימן קעח ס"א) דהיינו דווקא במלבושי פריצות. ועיינן בבית שלמה (יו"ד ח"א סימן קצו) שדן אם באקראי מותר ללבוש בגדי נכרים. ועוד דן שם אם מהני

ב"לקט יושר" (לתלמידו של תרומת הדשן עמוד 121) מביא דבר מעניין בענייני "עונג שבת" שכתב: "יש לתקן תענוגיו שילך כמה פעמים לשוק בערב שבת לקנות צרכי שבת, שזהו נכון יותר מלקנות בבת אחת כל הצורך לשבת, משום שכשהוא מרבה לקנות הרבה פעמים הוא קונה ומרבה יותר בתענוגים, או שמתאמצא בפעם אחרת דבר שהוא מתענג בו יותר ואף שכרו הרבה מאוד".

ומרן החפץ חיים זצ"ל בספרו שם עולם (ח"א פ"ד) כתב: "שמעתי בשם גדול אחד, שאמר, לפי מה שידוע מחז"ל דמי ששומר שבת בעולם הזה אז גם שם אפילו אם נתחייב חס ושלום עונש גיהנום עבור עונותיו אינו נענש ביום השבת, דנחשב לאיש ההוא זמן שבת מעת שהתחיל בערב שבת

אנחנו בונים את העתיד כבר עכשיו!!
הננו שמחים להזמין לסדר לימוד שינוי וחזרה בחברות בישיבת המתמידים לכיתות ז ח.
סדר הלימוד מתקיים בכל ערב בשעה 19.45-20.45
בבית המדרש "בית - יוסף" רחוב קרית יערים 32 גבעת זאב
מלגות מיוחדות לנערים המגיעים ולומדים בהתמדה.
לפרטים והרשמה: 050-4181336 052-8144488 מספר המקומות מוגבל!

גם אתה יכול לקחת חלק בלימוד התורה על ידי אימוץ והחזקת ילד בסך 200 ₪ לחודש שיזכיר אותך או את היקרים לך וילמד כל יום לזכותך ולהצלחתך
לפרטים הרב יוסף יצמן 052-8144488
ניתן לתרום ולמסור שמות גם בביט במספר 052-8144488

"ואולך אתכם ארבעים שנה במדבר לא בלו שמלותיכם מעליכם ונעלך לא בלתה מעל רגליך" (כט ז).

והקשו בעמק דבר (בפרשת השבוע), ובשו"ת יד אליהו (סימן ב) וכן במזרחי (בפרשת עקב) וכן בגור אריה, וכן בדברי דוד לטורי זהב: דהרי משמע מכאן שבמדבר הלכו עם נעליים, אבל בפרשת עקב משמע שהלכו יחפים שהרי כתוב (שם ח' ד) "שמלתך לא בלתה מעליך ורגליך לא בצקה זה ארבעים שנה" וכתב רש"י: לא נפחה כבצק כדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות?

רבינו עובדיה מברטנורא והמזרחי מבארים: הכי קאמרי רגלך לא בצקה כדרך הולכי יחף לפי שלא הלכתם יחפים מעולם כי נעלך לא בלתה ולא חסרו לכם מנעלים כלל.

השפתי חכמים (בפרשת עקב) מבאר: שליוצאי מצרים היו להם מנעלים ואותם מנעלים לא בלו מעל רגליהם ומה שכתוב בפרשת עקב שרגלם לא בצקה דמשמע שהיו יחפים היינו אותן שנולדו במדבר שלא היו להם מנעלים.

הטורי זהב בספרו דברי דוד בפרשת עקב מבאר: דודאי היו להם מנעלים ונתגהצו גם כן, ומכח הגיהוץ לא בלו כמו השמלות מכח ענני הכבוד, אלא שלמטה ממש שהוא דבר מאוס אפילו אם תאמר שהיה גם למטה ענני

"שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו חמורך גזול מלפניך ולא ישוב לך צאנך ניתנת לאויבך ואין לך מושיע" (כח לא).

החיד"א בספרו נחל קדומים כתב: שבכל התוכחות גנוזות ברכות בתוכן כמו שאמרו חז"ל, ושמעתי שפסוק זה אם תקראנו למפרע הוא ברכה,

"יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת אתה ואבותיך ועבדת שם אלוהים אחרים עץ ואבן"

כתב בשואל ומשיב (מהדורה תליתאה ח"ב קפ) שחולה השוכבת על ערש דווי, ובקשה שבעלה יבא אליה בשבת, ומותר לו לרכוב על סוס להגיע אליה, על פי המבואר בדברי מרן השלחן ערוך (או"ח סימן שו ס"ט) דיש לחשוש שלא יתטרף דעתה, ומאחר והרכיבה אסורה רק מדרבנן, ובמקום חולי לא גזרו. והוסיף השואל ומשיב דכדי שלא יהיה בזה חילול ה', בשעה שרוכב על הסוס בשבת ראוי שהוא ילבש בגדי גויים, יעו"ש.

ונראה שקיימת היכי תמצוי נוספת שראוי ליהודי להתחפש לגוי, והוא באופן שישראל זקוק לקבל חפץ בהשאלה מנכרי לפני אידיהו, באופן

שמשנה בגד אחד כבגדי היהודים. ונראה שאף בענייננו ובנידון של השואל ומשיב, ילבש רק בגד חיצון כמו של גויים, ובכך סגיי שלא יהיה חילול השם, וצ"ע.

איך יתכן שמלך צריך להתחפש לאדם פשוט?

בשביה, יהיה לו חשיבות בו ויהיה אזיל ומודה בכך, וכיון שאתה גרמת הדבר יהיה נחשב כמודה על ידך, וכאילו אתה עבדת ע"ז. וזהו שנאמר "יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך" אז יהיה לו חשיבות מצד המלך, ולכן ועבדת שם אלוהים אחרים, עכ"ל. לפי זה אם קרה מקרה שמלך ישראל נצרך לשאול חפץ מנכרי לצורך פיקוח נפש וכדומה, מצוה עליו למעט בחילול השם ויתחפש לאדם פשוט.

עוד יש להעיר שלפי דברי העבודת עבודה, צ"ע בנידון הקודם, האם יש ענין שיהודי יתחפש לגוי, שהרי כתב הע"ע שהחשיבות של הגוי, היא רק באופן שהיהודי הוא אדם חשוב, ולא באדם הדיוט, אלא שאסרו בכל אדם משום לא פלוג. ולפי זה אם יהודי הדיוט יצטרך לשאול כלי מגוי, האם צריך להתחפש לגוי, דהרי בלאו הכי אין חשש שהגוי אזיל ומודה, אלא שהאיסור הוא משום לא פלוג. ואם כן לא יצטרך להתחפש, וצ"ע. (חש"ח ע"ז ב ע"א).

כתב בספר עבודת עבודה (דף ב ע"א ד"ה ובוזה יובן) דמה שכתבה התורה (דברים כח לו) יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך, למה זכר דווקא כאן מלכך? אך הכוונה דהנה התוספות שם כתבו הטעם דלכך אסור לשאול מהם וללוות מהם, דחשיבות הוא שהישראל צריך לו ואזיל ומודה, ולפי זה הנה חשיבות הזה הוא רק אם אדם חשוב נצרך לו, אך אם פחות נצרך לו, אין לנכרי חשיבות בכך ולא יהיה אזיל ומודה, רק משום לא פלוג אסרוהו בכל ענין.

באמת עיקר חשש זה, הוא רק באדם חשוב ולא באדם הדיוט, ולכן אמרנו יולך ה' אותך ואת מלכך אשר תקים עליך אל גוי אשר לא ידעת, ואז מה שהמלך יצטרך לו, יהיה לחשיבות בעיניו ויהיה אזיל ומודה. וגם בזה עצמו שזוכה הגוי שתהיה אתה בשביו יהיה לו לחשיבות ויהיה אזיל ומודה, רק אתה לבד תהיה כל כך מבוזה בעיניו, עד שלא יהיה לו חשיבות כלל להיות אזיל ומודה, במה שהשיג אותך, רק כיון שגם מלך ישיג

מי רצה לבטל את חזרת הש"ץ ומדוע?

וכשיראה אותו חברו שאינו בקי יעשה גם הוא כן בלי ספק ויחשוב שזה שאומר שליח צבור אין לסמוך עליו ואחר כך יצא מבית הכנסת כל מי שאינו בקי והוא לא יצא ידי חובתו ותבטל הכוונה אשר בעבורה חוזר שליח צבור התפלה שהוא להוציא את שאינו יודע.

ואמנם כשלא יתפללו הקהל בלחש כלל אלא יתפללו הכל אחר שליח צבור תפלה אחת בקדושה כל מי שיודע להתפלל יתפלל עמו בלחש והבלתי בקיאים ישמעו ויכרעו כולם עם שליח צבור ופני כל העם אל ההיכל ככוונה ויצאו כולם ידי חובתן. ויוסר חלול השם שנתפשט בין העכו"ם שהיהודים רוקקים וכחחים ומספרים בתוך תפלתם שהרי הם רואים זה תמיד ומעידים עליו.

ועל פי תקנה זו היו מתפללים כולם ביחד דהיינו השליח צבור בקול רם והעם בלחש עד שסיימו התפילה כאחד, ומה שתיקון זה הוא כנגד דין הגמרא לא ראה בכך מונע לפי שאנו אומרים באיסורי תורה "עת לעשות לה' הפרו תורתך", ותקנה זו המשכיכה עוד הרבה זמן אחר מותו של הרמב"ם. ומביא שבשנת ה' אלפים רצ"ט פרצה מחלוקת במצרים בין קהל הספרדים לבין ילדי המקום, והרדב"ז שם פוסק כשיטת הספרדים שיש לבטל תקנת הרמב"ם, עיי"ש ששולקו כבר הסיבות שהביאו לתקנה זו.

ובשו"ת הרשב"י (לרי' שלמה בן התשב"ץ סימן נ"ו) כתב שאם אביו היה מסכים עמו היה מבטל את חזרת הש"ץ.

ומו"ר הראשון לציון רבנו הגאון רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל בספרו שו"ת יחוה דעת (ח"יה סימן י"ב) מאריך בזה בטוב טעם ודעת והביא עוד אחרונים רבים כדוגמת שו"ת מים חיים משאש, וכן את דברי רבנו יוסף חיים זיע"א בספרו שו"ת פעולת צדיק (ח"ג סימן מט וכן סימן קלז) וכן בשו"ת השמים החדשים (או"ח סימן ט) וכן בשו"ת קרית תנה דוד (ח"א סימן טו), וכתב מרן הראש"ל זיע"א וז"ל: ואולם נראה שגם הם לא דברו אלא במקומות שאינם בני תורה, ורוב הקהל היו עמי הארץ שמשוחחים שיחה בטילה בבית הכנסת בשעת חזרת התפילה, נגד ההלכה הפסוקה בשולחן ערוך (סימן קכ"ד סז) שהשח בחזרת השליח ציבור גדול עונו מנשוא וגוערים בו". וזאת מלבד האיסור של שיחה בטילה בבית הכנסת שהוא איסור חמור מאוד, כמבואר הזוהר הקדוש (פרשת תרומה דף קל"א ע"ב) ובשולחן ערוך (סימן קנא ס"א) ובאחרונים שם. ובסוף דבריו מסיים מרן הראשון לציון זיע"א: לפיכך יש לנהוג בכל הקהילות בארץ ישראל לעשות חזרה גם בתפילת מוסף של שבת ויום טוב כתקנת חז"ל.... ומאחר שמנהג רוב הקהילות בארץ ישראל לעשות חזרה כדין התלמוד, לכן אין לשנות ממנהגי ירושלים וארץ ישראל – כי מציון תצא תורה ודבר ה' מירושלים.

וְהָיָה לָהֶם כְּבִיתִי וְכוּמֹמְתִי יָד וְשֵׁם טוֹב מִכֵּסֶם וּמִכֵּסֶת שֵׁם עֲלֵיכֶם אֲחֵרֵי אֲשֶׁר לֹא יִכְתֹּר

לימוד משניות לנפטרים
הידעת? משנה = נשמה!

יום האזכרה הגיע! אתה מעוניין לעשות נחת רוח ליקירך?
ישנה חשיבות גדולה ומיוחדת ללימוד משניות וגמרא לעילוי נשמת הנפטר ובמיוחד בשנה הראשונה לפטירה. ובכל שנה לקראת יום האזכרה. וכתב רבנו האר"י ז"ל: שאין טעם אמירת קדיש להציל נפש המת מדין גיהנום בלבד, כמו שחושבים המון העם, אלא יש בו עוד תועלת גדולה להכניסו לנן עדן, וגם להעלותו ממדרגה למדרגה אל מנוחתו עדן ועידוניה. (שער הכוונות ענין קדיש דף טו ע"ב)

רצונך שילמדו ויתפללו ויאמרו קדיש לזכר ועילוי נשמת היקרים לך?
הרם טלפון עוד היום הרב יוסף: 052-8144488 הרב שמעון: 058-7700681

ניתן לתרום ולסייע גם בביט במספר: 052-8144488 bit

בית המדרש "בית יוסף"
לינו
דיב יוסף ב"ר יצחק ז"ל
הרב
רחוב
קרית יערים 32
גבעתי אב

"ולתתך עליון על כל הגויים אשר עשה לתהילה ולשם ולתפארת ולהיותך עם קדש לה' אלוהיך כאשר דבר".

בעל הטורים מבאר: "לתהילה ולשם ולתפארת", כלומר: מה שישאר משבחים ומהללים להשם, הוא לו לתפארת והיינו דאמרנו במסכת מגילה (דף טו ע"ב) "עתיד הקב"ה להיות עטרה בראש כל צדיק וצדיק", שאותה עטרה שמעטרים להקב"ה בתפלתם מחזירה להם, אבל מי ששח שיחת חולין בבית הכנסת מקיפים לו כל גופו בקוצים.

תוכחה נוספת על ענין זה נמצא בסמ"ק (מצוה יא) וז"ל: אוי להם למדברים דברים בטלים או עושים שחוק וקלות ראש בבית הכנסת בשעת תפלה ומונעים בניהם מחיי עולם הבא, כי יש לנו לעשות קל וחומר בעצמינו מעובדי אלילים אשר אינם מאמינים, עומדים כאילמים בבית חרפותם כל שכן אנו העומדים לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה, ומצינו במדרש ובתלמוד, גם ספרו לנו אבותינו וראינו בעינינו כי כמה בתי כנסיות אשר נהפכו להיות בתי עובדי אלילים על שהיו נוהגים בהם קלות ראש.

בשו"ת הרדב"ז (אלף קס"ה) מובא תקנה שתיקן הרמב"ם שהסכימו אתו על היושבים בבית מדרשו וכל תלמידי חכמים שהיו בדורו שלא יתפללו אלא תפילה אחת דהיינו שאומר השליח תפילה שמונה עשרה בקול רם וכל העם עונים אחריו בלחש מלה במלה.

וטעם לתקנה זו הביא שם "לפי שכשיחזור שליח צבור להתפלל בקול רם כל מי שהתפלל ויצא ידי חובתו יתפוך פניו לספר עם חברו או לשיחה בטלה ויחזור פניו מהמזרח וירוק ויסיר כיחו ונעו.

לאחר עספר שנים של הדפסת והפצת עלון זה תמידים כסדרם בארץ ובחו"ל, עאחר והוצאת העלון כרוכה בהוצאות כספיות גדולות, לצערנו הרב אנו נאלצים לצמצם עאוד את כמות הדפסת והפצת העלונים. מעוניין לזכות את הרבים? אתה יכול בשמחה להדפיס עלון זה ולהפיצו באזור מגורך. ניתן לעזור בהוצאת והפצת העלון ולהקדיש עלונים לזיכוי הרבים לבריאות אושר נחת וז"ק ולע"ג קרובים וידידים. ה"מעוניין להיות שותף בהוצאת העלון ולזכות את הרבים וכל לפנות לטלפון: 052-8144488 ניתן ולהיות שותף בזיכוי הרבים ולתרום גם בביט בטלפון: 052-8144488